

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๔๑๒ (กนช.)/๕๒๗๕

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
๘๘/๑๖๘-๑๗๐ ถนนวิภาวดีรังสิต
เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐

๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง สรุปสถานการณ์ภัยแล้งในช่วงฤดูฝนและมาตรการแก้ไข

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๔๑๒ (กนช.)/ ๕๒๗๕
ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ พร้อมสำเนา จำนวน ๑๐๐ ชุด

ด้วยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
ขอเสนอเรื่องสรุปสถานการณ์ภัยแล้งในช่วงฤดูฝนและมาตรการแก้ไขมาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบและพิจารณา
โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุม
คณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๒) ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ประธานกรรมการ
ทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว ดังรายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ
เพื่อบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ
ให้เกิดความเป็นเอกภาพ โดยได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการวิเคราะห์ติดตามสถานการณ์และบริหารจัดการ
ทรัพยากรน้ำ และคณะทำงานอำนวยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำขึ้น เพื่อเป็นกลไกในการวิเคราะห์ติดตาม
สถานการณ์ อำนวยการ บริหารจัดการ และกำหนดมาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาให้หน่วยงานดำเนินการทั้งกรณี
สถานการณ์น้ำหลากในฤดูฝนและสถานการณ์น้ำในฤดูแล้ง

๒. เหตุผลความจำเป็นต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘
มาตรา ๔ (๑๒) เรื่องที่นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลนำเสนอหรือมีคำสั่งให้เสนอคณะรัฐมนตรี

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เนื่องจากสถานการณ์น้ำปัจจุบันเกิดปัญหาภัยแล้งในช่วงฤดูฝน สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ จึงได้จัดประชุมคณะทำงานอำนวยการ
บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ครั้งที่ ๘/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เพื่อวิเคราะห์ ติดตาม และประเมิน
สถานการณ์น้ำในพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำจากภาวะฝนตกน้อยที่เกิดขึ้น และกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหา
เพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับประชาชน

๔. ระเบียบ/ข้อกฎหมายหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๔/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำ
แห่งชาติ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๑

๔.๒ คำสั่ง...

๔.๒ คำสั่งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ที่ ๔/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ติดตามสถานการณ์และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

๔.๓ คำสั่งคณะกรรมการวิเคราะห์ติดตามสถานการณ์และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ที่ ๘/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานอำนวยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๔.๔ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑

๕. ข้อเท็จจริง/สาระสำคัญ

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ขอรายงานสรุปสถานการณ์ภัยแล้งในช่วงฤดูฝนและมาตรการแก้ไข ดังนี้

๕.๑ สรุปการคาดการณ์สภาพอากาศและปริมาณน้ำ

๕.๑.๑ สภาพอากาศและน้ำฝน : กรมอุตุนิยมวิทยาและสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) คาดการณ์ปริมาณฝนในช่วงครึ่งแรกของฤดูฝน (พฤษภาคม-กรกฎาคม) น้อยกว่าค่าปกติ ๕ - ๑๐% และส่วนครึ่งหลังของฤดูฝน (สิงหาคม-ตุลาคม) จะมีปริมาณฝนตกใกล้เคียงกับค่าปกติและคาดว่าจะมีพายุพัดผ่านประเทศไทย จำนวน ๑ - ๒ ลูกในช่วงเดือนสิงหาคม ๒๕๖๒

ข้อเท็จจริงสถิติฝนที่ตกจริงในช่วงเดือนมิถุนายน - กลางกรกฎาคม มีปริมาณฝนตกน้อยกว่าค่าปกติ ๓๐ - ๔๐% ในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่มีปริมาณฝนมากกว่าปี ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นปีที่แล้งสุด ๑๒% เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและเอลนีโญกำลังอ่อน ส่วนภาคอื่น ๆ เป็นไปตามคาดการณ์

๕.๑.๒ ปริมาณน้ำทุกแหล่งน้ำ ณ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ มีปริมาณน้ำรวม ๓๘,๖๖๕ ล้านลูกบาศก์เมตร (๔๗%) แบ่งเป็น ภาคเหนือ ๙,๑๘๓ ล้านลูกบาศก์เมตร (๓๔%) ภาคกลาง ๕๐๘ ล้านลูกบาศก์เมตร (๒๐%) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๔,๒๔๖ ล้านลูกบาศก์เมตร (๓๓%) ภาคตะวันตก ๑๘,๒๘๔ ล้านลูกบาศก์เมตร (๖๘%) ภาคตะวันออก ๑,๑๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร (๓๖%) ภาคใต้ ๕,๓๒๓ ล้านลูกบาศก์เมตร (๕๘%) และศักยภาพน้ำบาดาล ๑,๒๒๘ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อเดือน โดยมีปริมาณน้ำต้นทุนมากกว่าปี ๒๕๕๘ (ปีแล้งสุด) จำนวน ๒,๒๙๓ ล้านลูกบาศก์เมตร (๗%) แต่มีปริมาณน้ำน้อยกว่าปี ๒๕๖๑ จำนวน ๑๑,๙๐๔ ล้านลูกบาศก์เมตร (๒๕%) โดยมีแหล่งน้ำเฝ้าระวังน้ำน้อย (น้อยกว่า ๓๐%)เสี่ยงขาดแคลนน้ำ แยกเป็นขนาดใหญ่ ๑๙ แห่ง (ภาคเหนือ ๔ แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๘ แห่ง ภาคตะวันออก ๓ แห่ง ภาคกลาง ๔ แห่ง) ขนาดกลาง ๑๕๐ แห่ง (ภาคเหนือ ๑๙ แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๐๔ แห่ง ภาคตะวันออก ๑๑ แห่ง ภาคกลาง ๑๑ แห่ง ภาคตะวันตก ๒ แห่ง ภาคใต้ ๓ แห่ง)

๕.๒ การวางแผนบริหารจัดการน้ำช่วงต้นฤดูฝนที่ผ่านมา ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ มีปริมาณน้ำในแหล่งน้ำทั้งหมดช่วงต้นฤดูฝนปี ๒๕๖๒ น้อยกว่า ปี ๒๕๖๑ ประมาณ ๔,๘๔๔ ล้านลูกบาศก์เมตรรัฐบาล โดยคณะกรรมการวิเคราะห์ติดตามสถานการณ์และการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งมี พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน (ในขณะนั้น) ได้ประชุมคณะกรรมการฯ อย่างต่อเนื่องเพื่อกำกับดูแลและกำกับให้หน่วยงานมีการวางแผนจัดสรรน้ำอย่างรัดกุม ตลอดจนกำหนดมาตรการรับมือน้ำหลากและน้ำน้อยด้วย

๕.๓ การคาดการณ์พื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้คาดการณ์ ณ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ พบในเบื้องต้นมีจำนวน ๑๖๐ อำเภอ ๒๑ จังหวัด และได้แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงาน และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อเฝ้าระวังเตรียมการวางแผนรับมือ ทบทวน ปรับแผนการจัดสรรน้ำให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และได้มีการวิเคราะห์คาดการณ์เพิ่มเติม ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ พบพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำเป็น ๒๔๐ อำเภอ ๓๖ จังหวัด แบ่งออกเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๐๕ อำเภอ

๑๒ จังหวัด ภาคเหนือ ๖๑ อำเภอ ๑๑ จังหวัด ภาคใต้ ๗๐ อำเภอ ๙ จังหวัด ภาคตะวันออก ๒ อำเภอ ๒ จังหวัด ภาคกลาง ๑ อำเภอ ๑ จังหวัด และภาคตะวันตก ๑ อำเภอ ๑ จังหวัด ตามลำดับ ทั้งนี้ คาดการณ์ว่าจะมีพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำในพื้นที่นอกเขตชลประทานขยายวงกว้างและทวีความรุนแรงขึ้นช่วงระยะต่อจากนี้

สำหรับพื้นที่เฝ้าระวังที่มีความเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำมากที่สุด คือ ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ซึ่งปัจจุบันพบว่ามีการจัดสรรน้ำมากกว่าแผนในช่วงเวลาเดียวกันและในช่วงเวลาฤดูฝนที่เหลือยังคงมีความต้องการน้ำสุทธิจาก ๔ เขื่อนหลัก (เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ และเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน) รวม ๒,๐๖๖ ล้านลูกบาศก์เมตร และมีความจำเป็นต้องสำรองน้ำไว้ใช้อย่างน้อยเพื่อการอุปโภค - บริโภค และรักษาระบบนิเวศน์ตลอดฤดูแล้งที่จะถึง และช่วงต้นฤดูฝนปีถัดไปอีกไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ทำให้เมื่อประเมินน้ำฝนที่ตกลงมาแล้ว พบว่าจำเป็นต้องปรับลดแผนการระบายน้ำหรือประหยัดการใช้น้ำตลอดฤดูฝนที่เหลือมากกว่า ๓๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร และต้องวางแผนการปลูกพืชในฤดูแล้งถัดมาให้ชัดเจน

๕.๔ จากสถานการณ์ดังกล่าว สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้เปิดศูนย์อำนวยการน้ำเฉพาะกิจ เพื่อบูรณาการร่วมกับศูนย์ปฏิบัติการของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงกลาโหม เพื่อติดตาม เฝ้าระวัง วิเคราะห์สถานการณ์น้ำ และผลจากการประชุมคณะทำงานฯ ได้กำหนดมาตรการดำเนินการแก้ไขปัญหาพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำให้หน่วยงานดำเนินการดังนี้

๕.๔.๑ มาตรการเร่งด่วน

(๑) มอบกรมฝนหลวงและการบินเกษตร ปฏิบัติการฝนหลวงในพื้นที่เหนือและท้ายอ่างเก็บน้ำ และประสานกับหน่วยงานของกองทัพขอรับการสนับสนุนเครื่องบิน และกำลังพลร่วมดำเนินการ

(๒) มอบกระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสำรวจพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภค และการเกษตร พร้อมสนับสนุนเครื่องจักรเครื่องมือ เช่น รถบรรทุกน้ำ เครื่องสูบน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้ทันที และสร้างการรับรู้ ร่วมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัด

(๓) มอบหน่วยงานที่ดูแลการบริหารจัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ และกลาง (กรมชลประทาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน) ปรับแผนการระบายน้ำจากแหล่งน้ำต่างๆ โดยเฉพาะแหล่งน้ำที่มีปริมาณน้ำน้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของความจุ และเพิ่มความเข้มงวดติดตาม กำกับ การจัดสรรน้ำในระดับพื้นที่เพื่อให้ใช้น้ำอย่างประหยัด และมีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับอุปโภค - บริโภค รักษาระบบนิเวศเพียงพอถึงฤดูแล้งปี ๒๕๖๒/๖๓

(๔) มอบการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและกรมชลประทาน ปรับลดแผนการระบายน้ำจาก ๔ เขื่อนแบบขั้นบันไดเพื่อประหยัดน้ำ โดยมอบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงมหาดไทยจัดเตรียมมาตรการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

(๕) มอบการประปานครหลวงวางแผนการใช้น้ำจากลุ่มน้ำแม่กลอง โดยร่วมกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และกรมชลประทาน

(๖) มอบหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมและจังหวัด สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำ และแนวทางการแก้ไขให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชนในพื้นที่รับทราบในภาพรวมด้วย

๕.๔.๒ มาตรการระยะสั้น

(๑) เร่งรัดหน่วยงานที่ได้รับงบประมาณ งบกลาง รายการเงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ปี ๒๕๖๒ ของงานก่อสร้างและซ่อมแซมฝายชะลอน้ำบริเวณต้นน้ำให้ทันต่อการรับน้ำในฤดูฝน ปี ๒๕๖๒ และงานขุดลอกเพิ่มความจุแหล่งน้ำธรรมชาติ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำอื่น ๆ

(๒) มอบ...

(๒) มอบกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ปรับแผนการขุดเจาะบ่อบาดาล และซ่อมแซม บำรุงรักษาล้างบ่อน้ำบาดาล ในพื้นที่ที่มีปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติ

(๓) มอบกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดทำแผนงานโครงการเพื่อขอรับสนับสนุนงบประมาณ สนับสนุน การปฏิบัติงานตามลำดับความสำคัญ เน้นน้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภคเป็นหลัก ควบคู่กับการเฝ้าระวังพื้นที่ เสี่ยงขาดแคลนน้ำอุปโภค - บริโภค โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีปริมาณฝนตกน้อยกว่า ๖๐ มิลลิเมตรต่อเดือน

(๔) มอบกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกระทรวงการคลัง ร่วมบูรณาการกำหนดนโยบายช่วยเหลือประชาชน ที่ประสบภัย เช่น สิ้นเชื่อเงินด่วนหรือฉุกเฉินเพื่อสร้างอาชีพ ฟื้นฟูคุณภาพชีวิตผู้ประสบภัย พักชำระหนี้เงินต้น สนับสนุนเมล็ดพันธุ์เพื่อการเพาะปลูก และการชดเชยเยียวยา รวมถึงการสร้างอาชีพเสริม เป็นต้น

๕.๔.๓ มาตรการระยะยาว

(๑) ให้องค์กรที่ได้รับงบประมาณบูรณาการ เฝ้าระวังการปฏิบัติงานโครงการ แก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ (Area Based) และโครงการแหล่งน้ำตามแผนแม่บทการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี ให้เป็นไปตามแผน

(๒) มอบสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติบูรณาการจัดทำทะเบียนแหล่งน้ำ ทะเบียนผู้ใช้น้ำ แผนที่แสดงพื้นที่ชลประทาน และพื้นที่รับประโยชน์จากแหล่งน้ำ

(๓) มอบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์บูรณาการปรับแผนการเพาะปลูกพืช และ ปฏิทินการเพาะปลูกเป็นการล่วงหน้าโดยเฉพาะในฤดูแล้งปี ๒๕๖๒/๖๓ ให้สอดคล้องกับการคาดการณ์สถานการณ์น้ำ

๖. ข้อเสนอของส่วนราชการ

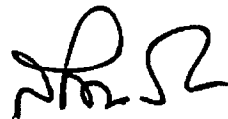
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ขอเสนอคณะรัฐมนตรี ดังนี้

๖.๑ รับทราบสถานการณ์น้ำในปัจจุบัน และการเปิดศูนย์อำนวยการน้ำเฉพาะกิจ

๖.๒ เห็นชอบมาตรการแก้ไขปัญหาพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ เพื่อให้หน่วยงานนำไป ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมเกียรติ ประจำวงษ์)

เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

สำนักเลขานุการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

กลุ่มบริหารการประชุมคณะอนุกรรมการ ๒

โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๒๕๒๑ ๙๑๔๐-๙/๐๘๑ ๐๕๑ ๔๐๔๗ (บุญธิดา)